

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 1000 lei.

L Â N G Ă P O P O R

S'a spus mereu în ultimul timp, și pe bună dreptate, că Biserica noastră ortodoxă este prin excelență Biserica poporului întreg. Și de fapt, cel ce a urmărit cu luare aminte trecutul acestei Biserici, ca și întreaga ei doctrină și organizație, s'a putut convinge ușor de acest adevăr. Fără să facă deosebire între om și om, fără să privească, cu alte cuvinte, numai la fața omului și la starea lui, această Biserică s'a identificat, dintru început, cu toate nevoile și lipsurile lui, i-a înțeles și i-a sprijinit toate aspirațiile lui bune, a folosit și n'a ocolit niciodată înclinările lui spre fapte vrednice, cari toate la un loc îi puteau asigura o viață mai fericită și în concordanță cu voința lui Dumnezeu.

Indeosebi în viața sbuciumată a neamului nostru, această trăsătură de bază a Bisericii lui Hristos, s'a evidențiat într'un chip deosebit de elocvent. N'a fost epocă mai însemnată și nu s'a săvârșit vre'o faptă mai vrednică în trecutul acestui neam, la înfăptuirea căreia Biserica să nu-și fi dat contribuția ei. Când, din pricina vicisitudinilor vremii, neamul nostru s'a găsit la grea cumpănă, Biserica a suferit împreună cu el. Îi alina durerile, îi încălzia nădejțile de mai bine și îl ajuta în lupta pentru înlăturarea lor. Când, dimpotrivă, neamul exalta de bucuriile biruințelor și a înfăptuirilor sale, aceeași Biserică îmbrăca haină de sărbătoare și se bucura împreună cu el. Așa a fost întotdeauna această Biserică ortodoxă, una cu neamul, și în bine și în rău, și la bucurie și la necaz. S'a identificat mereu cu starea și aspirațiile lui firești, le-a înțeles, le-a însoțit cu binecuvântările sale și n'a precupețit nicio sfortare pentru împlinirea, cât mai perfectă, a destinului său aci pe pământ.

Dacă am zăbovit fugăr asupra acestui trecut luminos al Bisericii noastre, n'am făcut-o aceasta nici dintr'un spirit de mândrie deșartă,

— care de altfel nu ne poate aduce nici un folos, — și nici cu intenția de a afirma că noi cei de azi, cari formăm organismul viu al acestei Biserici, am avea tot dreptul să dormităm pe laurii trecutului. Dimpotrivă. Am creionat acest adevăr pentru a ilustra că, de pe urma acestui trecut luminos, pe umerii noștri, a celor de azi, apasă o mare răspundere și că de buna ei înțelegere și rezolvare, depinde și verdictul zilelor de mâine, care ne va spune, în mod răspicat, dacă ne-am făcut, sau nu, datoria în chip deplin.

Sunt doar atâtea răni de vindecat pe trupul neamului nostru, sunt atâtea lipsuri de îndreptat, sunt atâtea lacrimi și suferințe de pe urma acestui război, și pentru ștergerea și înlăturarea lor, Biserica este chemată să-și dea într'o mare măsură sportul ei. O cheamă la această lucrare trecutul ei luminos, o cer nevoile zilelor de acum și o îndrumă la aceasta însăș menirea statornică ei de Fiul lui Dumnezeu. Definind această menire, Mântuitorul Hristos spunea atât de răspicat la începutul activității sale publice, întărind cele zise despre El de proorocul Isaia: „Duhul Domnului peste mine, pentrucă m'a uns să binevestesc săracilor. M'a trimis să vindec pe cei zdrobiți la inimă, să propovăduiesc robilor iertare și orbilor vedere. Să slobozesc pe cei apăsați. Să vestesc anul milei Domnului”. (Lc. 4, 18-19). Iar altădată, după ce vindecase o mulțime de suferinzi, spunea cu atâta compătimire Apostolilor săi: „Milă îmi este de mulțime, că iată trei zile sunt de când așteaptă lângă mine și n'au ce să mănânce și a-i slobozi flămânzi nu voiesc, ca să nu se istovească pe cale”. (Mt. 15, 32). De fapt întreaga activitate publică a Mântuitorului n'a fost altceva decât o continuă aplecare asupra nevoilor și suferințelor celor mulți, și o neincetată călăuzire a omului spre culmile adevăratului ideal de umanitate, frățietate și bună înțelegere între toți. Inspi-

rat de acest ideal suprem, apostolul neamurilor privindu-și activitatea sa, desfășurată în deplină concordanță cu aceea a Invățătorului și Dumnezeuului său, spunea atât de concludent: „Tuturor toate m'am făcut, ca pe toți să-i dobândesc”. Iar mai târziu Biserica creștină, urmând aceluiaș exemplu, a căutat să se aplece mereu asupra tuturor nevoilor credincioșilor săi, le-a înțeles și le-a sprijinit, le-a îndrumat și le-a însoțit pe adevărata cale a înfăptuirii lor.

Lucrarea aceasta din trecut a Bisericii lui Hristos, ne obligă și pe noi cei de azi, să împlinim cu aceeaș râvnă apostolică, chemarea statornicită ei — după cum am văzut — chiar de Fiul lui Dumnezeu. Să ne plecăm asupra tuturor nevoilor păstoriiților noștri, să turnăm balsamul vindecării depline peste toate ranele lor, să-i călăuzim și să-i îndrumăm pe cărarea adevăratei vieți de bună armonie, de frățietate deplină și de bună înțelegere între toți. Lucrând în acest chip, nu numai că ne încopciem activitatea noastră prezentă de cea din trecut, dar împlinim, în acelaș timp, în chipul cel mai strălucit, lozinca lăsată nouă de Mântuitorul Hristos: „Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oi”. (In. 10, 11).

D. T.

† Preotul Iustin Iancu

Ne-a părăsit și acest preot venerabil, cu înfățișare biblică. Îmbătrânise ca evangelistul Ioan, în posturi și rugăciuni. S'a stins exact, ca o candelă solitară, din care s'a consumat și ultimul strop de ulei. Puterile fizice îi sleiseră și ca să nu îndure suferințe, Dumnezeu l-a chemat în împărăția veșniciei la vârsta patriarhală de 87 de ani.

Fiu al vrednicului preot Iancu din Cinteț, care a crescut 13 copii, părintele Iustin, a adus din sanctuarul părinților săi o bogată merinde sufletească, care a fost busola vieții sale, din leagăn până la sicriu.

A fost înzestrat cu un arsenal de virtuți și însușiri bine apreciate.

Viața lui a fost un anonim impunător, învăluit într'o tăcere măreață ca cele mai adânci ape.

Element dinamic, mereu în acțiune, părintele Iancu a activat cu pricepere și energie pe terenul: bisericesc, național, cultural și social-economic. Cite voește să constate ce a înfăptuit acest preot harnic în parohia sa, să coboare în comuna Otlaca-Grăniceri, unde va constata că, preotul Iancu, înflăcărat de dragostea apostolatului preoțesc, a zidit chiar pe frontieră, o puternică cetate a sufletului românesc. Printre frumosele înfăptuiri, amintim numai impunătorul edificiu al școlii primare, care poartă timbrul personalității, și al ostenelilor preotului Iancu și al ginerei lui său Rațiu, fost notar atunci în Grăniceri,

iar azi Inspector al serviciului economic dela Primăria orașului Arad. Pentru vrednicile sale, Episcopul Ignatie l-a distins pe părintele Iancu cu brâu roșu, și-l amin-tea, aducându-i laude.

Preotul Iancu, a făcut parte din lanțul de aur al generației de preoți harnici de pe vremea marilor Episcopi Mețianu și Ignatie, toți precursori ai năzuințelor românești de mai târziu și toți cu structura sufletului închegată într'o profundă moralitate evanghelică. Ca străjer neadornit al moravurilor bune, părintele Iancu a fost o întrupare a tradițiilor noastre străbune, în cari a trăit, cum trăiește bradul pururea verde, în desișul codrilor, și în vâltoarea furtunilor. Faptele lui pline de roade îmbelșugate, trăesc și luminează dincolo de viața autorului, din care au isvorât.

În activitatea sa rodnică părintele Iancu, a fost mult ajutat de vrednica sa soție, care prin felul ei de comportare, a ridicat prestigiul și stima soțului său. Pe vatra casei lor, dânsa a ținut pururea aprins, focul sacru al iubirii de legea și credința strămoșească. Casa lor era vecinic deschisă, și dânsa avea totdeauna un cuvânt potrivit, pentru cine apela la sfaturile ei înțelepte și la experiența ei bogată.

Înmormântarea decedatului s'a făcut Sâmbătă în 24 Martie a. c., într'o atmosferă evlavioasă și plină de iubire față de cel răposat. Prohodul a fost slujit de 10 preoți și 2 diaconi în catedrala din Arad. Rugăciunea de deslegare a fost citită de P. S. Sa Episcopul Andrei. — În vorbirea — panegiric bine condensată, părintele protopop F. Codreanu a scos în relief activitatea și meritele preotului Iancu, pe toate tărâmurile vieții noastre publice.

Dumnezeu să binecuvinteze drumul vecinicii și lăcașul de odihnă al venerabilului preot Iustin Iancu.

Protopop: S. Stana

Cazul Preoților dela Gașsa

Centrul de greutate al propagandei unioniste în eparhia Aradului era Gașsa, unde însuși Samuil Vulcan făcuse eforturi personale pentru o reușită deplină. Luptei dela și pentru Gașsa, Părintele Ciuhandu, în monografia ¹⁾ sa amintită îi consacră multe pagini, fiind de un interes deosebit, pentru mijloacele deosebite cu care s'a lucrat, și pentru concursul neprecupețit pe care comitatul Arad și organele în subordine l'au dat.

În anul 1840 păstora acolo Ioan (câteodată numit și Nicolae) Alicociu și fiul său capelanul Moise. Turma proaspeților neofiiți era păstorită de Arhidiaconul Ioan Nagy. Între cei doi preoți certurile nu mai conteneau. Arhidiaconul se folosea de orice slujbă, feștanie, maslu sau altele, pe care le săvârșea — întotdeauna cu cuvântare — preotul ortodox, pentru a

¹⁾ Episcopii Samuil Vulcan și Gherasim Raț, Arad, 1935.

raporta superiorilor, că numitul preot instigă împotriva Unirii și că ademenește lumea să revină la ortodoxie.

În ședința sa din 10/22 Aprilie 1841, Consistorul discută o adresă sosită dela Comisarul regesc în treaba Unirii I. Herdelendi, prin care acesta presupunând că Episcopului îi sunt cunoscute pările aduse preotului din Galșa la locurile mai înalte și cum că Comitatul Aradului a rânduit anchetă contra lui — cere ca numitul preot dela beneficiul său preotesc (sesie) luat dela Uniți, să fie mutat la altul¹⁾. Atunci se hotărăște să se scrie Comisarului regesc cum că Episcopul nu știe nimic despre acuzele aduse preotului dela Galșa, la locurile mai înalte, cu atât mai puțin nu înțelege decă Comitatul Arad — respingând fățiș ordinele mai înalte — a rânduit anchetă împotriva acestuia. Și deoarece strămutarea preotului la un alt beneficiu nu o poate decreta, se va scrie Măritului Consiliu locotenențial regesc cerând ca Măritul Comitat să facă o nouă anchetă cu amestecul Episcopului Diecezan, potrivit înaltelor ordine existente.

În ultima ședință²⁾ a anului 1841 (18/30. XII. 1841) chestiunea revine în discuția Consistorului. Se arată atunci că ancheta rânduită de Comitat a fost făcută fără respectarea Intimatului din 5 Februarie 799 Nr. 3376, care prevedea că o astfel de anchetă să fie făcută numai cu știrea și amestecul Episcopului Diecezan. Însă „deoarece nici plângerile contra numitului preot n'au fost sincere“, și nici ancheta contra lui n'a fost făcută după modalitatea prescrisă, Episcopul făcând recurs la Consiliul locotenențial a cerut și obținut anularea anchetei.

Acuma, acelaș Consiliu, prin Intimatele din 13 Iulie Nr. 23960 și 24281, anunță că au hotărât schimbarea pedepsei maxime a mutării din parohie, cu aceia că „din înaltă poftire (altissime invitatione) preotul din Galșa să fie chemat în fața Consistorului și să fie sfătuit să stea liniștit, despre ce să se raporteze. De față fiind preotul i se aduce acestea la la cunoștință.

Dar nici cu această hotărâre pacea confesională nu era hotărâtă la Galșa. Turburările vor începe din nou. În 14 Ianuarie 1842 Ignatie Herdelendi făcuse un raport Consiliului locotenențial arătând că neînțelegerile dintre Parohul greco-catolic din Galșa Ioan Nagy și preotul greco-neunit Nicolae Alicociu s'au repetat adesea („plurimum inde repetendos venire“); deoarece nu se știe precis, care dintre locuitori țin într'adevăr de greco-catolici și care de ortodoxi. Pentru oprirea pe viitor a unor astfel de neînțelegeri — deoarece preotul unit acuza mereu pe colegul său că face slujbe neofiților săi — Consiliul locotenențial ordonă să se alcătuiască o conscripție demnă de cre-

zare a acelor cari aparțin uneia sau celeilalte dintre confesiuni, care să se înainteze Consiliului³⁾.

Iată dar cum însuși Consiliul locotenențial se interesea îndeaproape de soarta Unirii dela Galșa și nu se va lăsa, până ce nu va obține transferarea preotului Alicociu la o altă parohie. Într'adevăr în 7 Ian. 1845, consiliul locotenențial regesc, în urma cererii de către 19 comunități a dreptului de a reveni la ortodoxie, printr'un Intimat mai repetă odată aserțiunea că pricina tuturor neînțelegerilor dela Galșa este intoleranța religioasă a preoților (sacerdotum intolerantiam religionariam); de aceea preotul greco-catolic Ioan Nagy are sfatul de a se muta într'altă parohie; tot astfel Episcopului i se încredințează ca pe Nicolae Alicociu și fiul său capelanul Moise, ca perpetui instigatori (perpetuos concitatores), să fie mutați într'o altă localitate.

Episcopului i se încredințează apoi ca să-și oprească preoții dela amestecul în funcțiile preoțești ale uniților și dela instigările poporului de a părăsi Unirea.

Tot atunci Consiliul arată că în cazurile de *trecere, neîndoioase a poporului la unire, nu numai din partea bisericească, ci chiar din partea jurisdicției civile e necesară o informație cu probe suficiente*. „De altfel — spune Intimatul — obiectul acestei opinii religioase se încredințează grijei și solitudinii Episcopului diecezan“.

Intimatul, se vede treaba era într'adins tîcluit confuz mai ales cuvintele: *obiectul opiniei religioase se încredințează grijei Episcopului*; de aceea Consistorul hotărăște să se transpună Mitropolitului, în copie Intimatul pentru a se cere Consiliului locotenențial lămuririle necesare evitării unor greșeli viitoare. Cât despre cei doi Alicoci dela Galșa, Consistorul află că e cu neputință să se mute dintr'odată preoții pe vreme de iarnă cu lucrările aparținătoare gospodăriei într'un alt sat, unde poate nici casă parohială nu este,

De altfel dispune ca cei doi preoți să se citeze în fața Consistorului, iar acest Intimat să se circuleze⁴⁾.

Cițiți cei doi preoți din Galșa: Tatăl și fiul Alicociu, apar în fața Consistorului, și după ce li se arată pîra și pedeapsa, ei declară că, fiind acuzați pe nedrept, vor face recurs la Preainaltul Tron. Consistorul nu ține seamă însă de declarația lor ci pîrîvit ordinului primit, hotărăște mutarea lor în orașelul Giula, iar preotul de acolo George Precup la Galșa, dându-li-se termen pentru mutare până la 1/13 Mai 1845⁵⁾.

Preoții nu se mutaseră încă nici în luna Mai. În

¹⁾ Prot. ses. Cons. seria 64—1841.

²⁾ Prot. ses. Cons. seri 292—1841.

³⁾ Prot. ses. Cons. seria 60—1842.

⁴⁾ Prot. ses. Cons. ser. 32—1845.

⁵⁾ Prot. ses. Cons. seria 69—1845.

Iunie acelaș an — ei cer să fie transferați dela Galșa la parohia Covăsinț. Observându-se însă că, cererea lor nu e decât o dorință de a se eluda dispoziția mai înaltă, satele fiind vecine, li se poruncește din nou să se mute la Giula, căci în caz contrar vor fi suspendați ¹⁾.

Cu data de 19 August 1845 (Nr. 29935), Consiliul Locotenențial face cunoscut: dacă cei doi Alicoci nu vor să primească Giula, altă parohie să nu li se dea. Li se dă 14 zile vreme de gândit ²⁾.

Astfel cei doi preoți din Galșa pleacă la noua lor parohie. Dar nici cu venirea urmașului lor, preotul G. Precup, tulburările nu încetează. Deabia sosit în parohie și o reclamație împotriva lui sosește la Consistor prin Consiliul Locotenențial regesc, cu data de 9 Dec. 1845. Plângerea se discută în cea dintâi ședință a anului următor (1846). Reese că și noul preot a fost acuzat — veșnica acuză! — că face slujbe uniților. Preotul chemat în ședință i se impune să nu mai îndrăznească a boteza copiii uniților sub grea răspundere. Extrasul copilului lui Dârlea Flore pe care l-a botezat, să-l trimită fără întârziere preotului unit.

Acestea sunt cronologic expuse, întâmplările cu cei doi preoți dela Galșa. Ele resumă mentalitatea oficialității catolicizante, ce privește legăturile dintre cele două confesiuni: *acolo unde nu se putea face altceva și unde curentul revenirii la ortodoxie se întârea, preotul trebuia să plece.*

Reese limpede, deci, amestecul și partea extraordinară de contribuție a organelor administrative, la lupta confesională. Consistorul nu avea nimic mai bun de făcut decât să înregistreze aceste silnicii așteptând — cu creștinească nădejde — vremuri mai bune și pentru ei. Astfel se încheie cea dintâi jumătate a acestui deceniu: cu slabe svârcoliri unioniste în lipsă, la început, de episcop, mai mult tendințe de consolidare a captațiilor din celălalt deceniu, cum e cazul Galșei. A doua jumătate a deceniului de care ne ocupăm este însă mai norocoasă pentru oropsita confesiune ortodoxă. Legea religioasă a III-a din 1844 care îngăduia trecerile dela catolici la protestanți și care în 1846 se extinde și asupra ortodocșilor, — cu toate peripețiile și corectivele ei ulterioare — a fost o mare binefacere pentru turma dreptcredincioasă. Satele năpăstuite prind curaj și o sumedenie de reveniri se înregistrează în abea doi ani dela publicarea legii, Despre acestea, în cele ce vor urma.

Pr. Gheorghe Lițiu

¹⁾ Prot. ses. cons. seria 147—1845.

²⁾ Prot. ses. cons. seria 248—1845.

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

(după Dr. Cramer V. trad. de Szanyi F.)

Indrumare pentru dobândirea desăvârșirii

Dacă cercăm să aflăm de unde provine aceea că, în unele parohii, numărul celor ce arată nizuința însuflețită spre desăvârșire e destul de mare, pe când, în altă parohie, nu se află nici urmă de așa ceva, vom ajunge la constatarea că acolo au fost, ori sunt, astfel de păstori sufletești, cari au știut să deștepte în sufletele primitoare dorința după perfecțiune, au știut s'o grijească și s'o desvolte, pe când dincoace n'au existat astfel de păstori sufletești. Aurul a existat, a lipsit însă băieșul, care să se coboare în adâncime, după el.

Desăvârșirea e o adevărată binecuvântare, pentru individ, pentru parohie, ba ce-i mai mult, pentru toată Biserica. Și câte ocazii n'are duhovnicul ca să câștige și să ajute sufletele spre desăvârșire! Păstorul de suflete cu zel apostolesc le și folosește.

Ii îndeamnă spre desăvârșire pe penitenții aceia pe cari îi crede potriviți, amintindu-le cuvintele Domnului cuprinse în Apocalips 22, 11: „*Cel drept să fie mai drept, cel sfânt să fie mai sfânt*“.

Apoi: „*Fiii desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este*“ Mat. 5, 48.

Ii învață ce este desăvârșirea. Desăvârșirea nu constă din împărtășirea deasă cu Sf. Taine. Prin ele câștigăm grația spre desăvârșire. Desăvârșirea nu este altceva decât silința puternică și stăruitoare de a te adapta, întotdeauna și întru toate, plăcerii și voinței lui Dumnezeu, de a-ți împlini cu conștientozitate îndatoririle și a face toate, în spirit creștinesc.

În chip deosebit, leagă acest lucru de inima acelor penitenți cari, în exercițiile lor de cucernicie, arată, pedeoparte, înclinare spre exagerare, iar, pedealta, nu se prea silesc să se curățească de greșeli și să ducă vieață virtuoaasă, ci se învârtesc în marea primejdie a fățarniciei.

Nimic nu este atât de odios în fața lui ca și când cineva voiește să-și demonstreze cucernicia (făcând rugăciuni, exerciții de cucernicie, umblând la biserică, așezând icoane sfinte pe pereți, umblând în haine negre etc.) în fața lumii, deși în sufletul său nu există nici umbră de cucernicie și tot ceea ce face n'are la temelie sentimentul creștinesc, ci natura, vanitatea, egoismul. De unde urmează că, natura având frâu liber, ies la suprafață tot felul de păcate urâte, îngâmfarea, disprețul, necruțarea, judecarea prea aspră a altora, desfrânarea, invidia, gelosia, înversunarea, senzibilitatea etc. Și toate acestea se fac sub mantaua cucerniciei, eventual a unei mari cucernicii! Har Domnului, nu-i mare numărul acolora în cari

Cetiți cu drag și răspândiți în cât mai multe familii „CALEA MANTUIRII“, cu-vântul adevărului creștin.

relele acestea să-și fi atins culmea desvoltării, dar totuși sunt.

Nu-i de lipsă să demonstrăm, pe larg, că față de astfel de indivizi sufletul duhovnicului se umple de dispreț și greață, chiar dacă răul nu-i stăpânește, încă, cu destulă tărie. Și dacă s'ar lua numai după glasul poruncitor al naturii, iar alunga cu scârbă dela sine, lucru pe care-l și fac unii preoți, ici colo. Sunt preoți, cari nici nu-i lasă pe astfel de indivizi să se apropie de spovedanie și rup orice contact cu dânsii. De unde urmează că și pe aceștia îi pun în rândul farizeilor și îi tratează cu asprime, deși nu se află în starea aceea de a nu mai putea fi convertiți la calea cea bună, poate chiar cu mare ușurință. Procedura aceasta e o volnicie tirană, care poate tăia adânc în conștiință, deoarece printr'ânsa se rupe și grăul odată cu neghina.

Duhovnicul cu zel apostolesc, cum am spus deja mai sus, oricât de neplăcut ar fi atins de cutare sau cutare penitent, totuși pe toți îi primește cu iubire, căci doar sunt fiii ai lui Dumnezeu, ba poate că, din pricina greșelilor lor, cei mai de compătimit fiii ai lui Dumnezeu, pe cari bunul Dumnezeu de aceea i-a îndreptat spre dânsul ca întrucât depinde de el, să fie conduși pe calea cea bună.

Gândindu-se la îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, se apucă de lucru și deși cu seriozitate, totuși cu blândeță și bunăvoință, le dă instrucțiuni. Ii convinge despre starea lor tristă și se silește să-i îndrepte pe calea cea adevărată. Și osteneala lui, de multeori, spre nespusa lui bucurie și mângâiere, nu e zadarnică. Nu-i zadarnică, mai cu seamă, la aceia, cari au avut concepții greșite despre desăvârșire.

Numai pe aceia cari sunt farizeii, în înțelesul cel mai strâns al cuvântului, și față de cari orice osteneală a sa ar rămânea zadarnică, numai pe aceia îi alungă, în cele din urmă, dela sine, dar aceasta o face în așa fel, încât să nu închidă ușa din calea convertirii lor.

În conducerea sufletească, e cu deosebită considerație față de împrejurările personale și casnice ale fiecărui individ. Dar îndeosebi se va sili să înfrâneze înclinările unora spre anumite deprinderi rele cari ar putea, foarte ușor, să deie anză la trufie. Ii îndeamnă pe penitenți la cucernicie, dându-le ca pildă pe Fecioara Maria și pe dreptul Iosif.

Nu zăbovește a-i încunoștința pe penitenți despre mijloacele cari le stau la îndemână, în vederea progresului lor spre perfecțiune și-i învață totodată cum să le și întrebuințeze. Le va spune, însă, hotărât, că acestea nu sunt decât, pur și simplu, mijloace spre desăvârșire.

Le leagă, în chip deosebit, de inimă să practice virtutea iubirii creștinești, care trebuie să fie semnul distinctiv al fiecărui creștin. Ii îndeamnă ca, după putință, să îndeplinească faptele îndurării, să se roage

pentru triumful cauzei lui Hristos, pentru Biserică și pentru credincioșii de diferite stări sociale, pentru preoți, învățători, părinți, conducători, tineret, păcătoși, virtuoși, strămtorați, bolnavi, muribunzi, morți, etc. Le spune cât de defectuoasă este cucernicia aceluia, care n'are în vedere altceva decât interesul propriu, pe când rugăciunea făcută pentru alții e semnul caracteristic al cucerniciei adevărate și un mijloc minunat prin care se pot dobândi mari daruri dumnezeiești. Uneori, le spune chiar la spovedanie pentru ce anume au să se roage. Pe penitenții cei buni și silitori îi consideră de ajutători ai săi în rugăciunile sale, în vederea dobândirii lucrurilor dorite. Prin urmare îi și adună de mai multe ori în jurul său, ca pe o armată de rugători evlavioși. Și Doamne! cât de puternic devine el în felul acesta!

Voidnd să asigure stabilitatea și prosperitatea în desăvârșire a penitenților săi buni și silitori, le recomandă să-și facă o ordine de viețuire și-i face să înțeleagă cât de mult bine se revarsă asupra lor din lucrul acesta.

Nu se prezintă niciodată cu pretenziuni prea exagerate față de penitenți, ci dimpotrivă le trece cu vederea anumite scăderi, dacă e convins de bunăvoința și nizuința lor spre bine. Cu toate acestea însă, totdeauna îi va admonia și-i va îndemna spre bine.

Intrucât, după convingerea sa, numai atunci va putea să-i facă pe alții să ajungă la desăvârșire, dacă și el se luptă și ostenește pentru aceasta, își ține de datorie sfântă să facă și el deprinderi, în vederea desăvârșirii.

Și întrucât pe acești penitenți bravi îi iubește foarte mult și dorește prosperitatea lor, se roagă cu râvnă pentru dânsii la stăpânul ceriului.

În felul acesta pregătește duhovnicul cu zel apostolesc calea spre desăvârșire pentru penitenții săi. Și care este rezultatul? Încetul cu încetul se mărește ceata sufletelor cucernice și cu frica de Dumnezeu, ceata a cărei ținută exemplară servește spre edificarea tuturor. Ceata creștinilor, cari, prin viețua lor consfințită lui Dumnezeu și prin jertfele lor, revarsă binecuvântare în jurul lor și cari la timpul său, se sfârșesc din lumea aceasta cu o moarte ușoară și fericită. Creștinii, cari ajung în ceata celor mântuiți, fiind astfel pururea bucuria și podoaba duhovnicului lor.

S. S.

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 15 Aprilie să vorbim despre: INVATAȚII DESPRE DUMNEZEU.

Din cercetarea și contemplarea cauzei prime a lumii a materiei, a mișcării, a vieții și a omului; din cercetarea și contemplarea planurilor, legilor, rândue-lilor și scopurilor raționale pe care le întâlnim în lumea corpurilor materiale și a ființelor viețuitoare; din cercetarea și contemplarea credințelor istorice și

a normelor morale după care s'a condus omenirea în curgerea veacurilor; și în fine, din cercetarea și contemplarea ideilor cuprinse în mintea sănătoasă, precum și a senzațiilor, emoțiilor și șoaptelor misterioase care se ridică și ne grădesc din adâncul inimii curate, — oamenii cei mai aleși ai omenirii, învățații cei mai mari, filosofii și savanții, au crezut cu tărie și au mărturisit cu smerenie că Dumnezeu este și că îndoiala în adevărul existenței lui este nelogică, neștiințifică și deci nejustificată.

Mărturia învățaților omenirii, pentru noi este foarte prețioasă și deosebit de concludentă. Învățații cei mai mari, geniile omenirii sunt mai puțin părținitori și mai puțin supuși greșelilor. De aceea, noi ne punem sub *autoritatea* lor. Trebuie să ținem cont de concluziile lor teiste și să le prețuim pentru veritatea și forța lor demonstrativă. Dar și în privința aceasta întâlnim un fapt de o covârșitoare însemnătate și anume: învățații cei mari sunt una cu noi cei mici; cu toții suntem una în credința și mărturisirea adevărului existenței lui Dumnezeu. Iată câteva nume și câteva mărturisiri, din vechime și până astăzi, lăsând la o parte *sfinții*, care — din omenirea întreagă — sunt cele mai alese modele de credință în Dumnezeu:

Platon: „Cetățeanul care nu cunoaște pe Dumnezeu este ciurma cetății“.

Aristotel: „Dumnezeu, care nu poate fi văzut de muritori, se vedește din lucrurile sale“.

Cicero: „Cele dintâi datorii le avem față de Dumnezeu“.

Thales: „Mai vechiu decât orice este Dumnezeu, fiindcă nu e născut; mai frumoasă lumea, fiindcă e opera lui Dumnezeu; mai mare spațiul, deoarece cuprinde totul; mai repede gândul, fiindcă străbate universul; mai tare nevoia, fiindcă învinge totul; mai înțelept timpul, fiindcă descopere toate“. — „Dumnezeu este ființa fără de început și fără de sfârșit“.

Diogene: „Cei buni sunt imaginea zeilor“.

Socrate: „Atenieni, vă stimez mult și vă iubesc. Totuși voiu asculta mai mult de Dumnezeul care îmi poruncește, decât de voi“... „Atenieni, eu cred în zei ca nici unul dintre părătorii mei, și mă las în seama voastră și alui Dumnezeu ca să mă judecați“... (Pentru credința în Dumnezeu, Socrate a mers până la moarte).

Descartes: „Existența lui Dumnezeu este mai sigură decât cea mai sigură dintre toate teoremele geometriei“.

Kepler: „In creațiune eu parcă pipăesc cu mâinile pe Dumnezeu“.

Leibnitz: „Aceste legi (ale naturii), nu depind de principiul necesității, ca adevărurile logice, aritmetice sau geometrice, ci de principiul înțelepciunii. Și aceasta este una din cele mai eficace probe despre existența lui Dumnezeu“...

Newton: „Acest minunat aranjament a soarelui, planetelor și cometelor, nu poate fi decât opera unei Ființe atotputernice și inteligente... Această Ființă infinită guvernează totul, nu ca suflet al lumii, ci ca Stăpân al tuturor lucrurilor. Din cauza acestei împărății, Dumnezeu se numește *Pantocrator*, adică Domnul totului“...

Voltaire: „Dacă e o greutate să crezi în Dumnezeu, e o absurditate să nu crezi“.

La Bruyère: „Eu simt că un Dumnezeu există și nu pot înțelege deloc, că s'ar putea să nu existe... Sunt însă spirite, care se depărtează de credință. Aceasta dovedește că în lume sunt și monștri“.

Spinoza: „Cea mai înaltă satisfacție a spiritului nostru constă întru a recunoaște pe Dumnezeu“.

Faraday: „...noțiunea și respectul lui Dumnezeu parvin spiritului meu, pe căi tot așa de sigure, ca și acelea care ne conduc la adevărurile de ordin fizic“.

Boyle: „Adevăratul cercetător al naturii nicăiri nu poate pătrunde în cunoașterea tainelor creațiunii fără a vedea degetul lui Dumnezeu“.

Lavoisier: „Odată cu lumina revarsă Dumnezeu asupra pământului și principiul vieții, simțirei și cugetării“.

Liebig: „Lumea este istoria atotputerniciei și înțelepciunii unei ființe nesfârșit de superioare. Cunoașterea naturii este calea către admirarea măririi Creatorului; ea ne dă adevăratele mijloace de observarea măreției lui Dumnezeu“.

Darwin: „Nici în momentele de supremă îndoială nu am fost ateu în adevăratul înțeles al cuvântului, așa ca să fi negat existența lui Dumnezeu“.

Goethe: „Timpul îndoelii a trecut. Acum se în-doește cineva de sine însuși tot așa de puțin ca și de Dumnezeu“.

Fabre: „Dacă cred în Dumnezeu? Eu nu cred în El. Eu îl văd“.

Pasteur: „Va veni ziua când se va râde de prostia filosofiei noastre contemporane materialiste. Cu cât mai mult studiez eu natura, cu atât mai adânc mă cupinde o uimire evlavioasă față de lucrurile Creatorului“.

Barrois: „Geologia n'a ajuns în zilele noastre decât să modernizeze probele clasice ale existenței lui Dumnezeu“.

Heim: „Cel mai mic mușchiu spune cu glas tare celui ce-l cunoaște, ca și cerul înstelat: Este un Dumnezeu“.

Guizot: „Cred în Dumnezeu și-l ador, fără să încerc a-l înțelege. Il văd pretutindeni, de față și activ, nu numai în cârmuirea veșnică a vieții și în viața lăuntrică a sufletului omenesc, ci și în istoria popoarelor și a omenirii“.

Paulescu: „A demonstra existența unei cauze primare a vieții — cauză imaterială, unică și infinit“.

înțeleaptă, — iată țința supremă către care tinde filosofia. Această cauză primară este: *Dumnezeu*. Omul de știință nu poate deci să se mulțumească a zice: „Cred în Dumnezeu“, ci trebuie să afirme: „Știu că este Dumnezeu“.

Iorga: „Dumnezeu? Toată lumina de soare și toată lumina de suflet, care a fost, care este și care poate să fie“.

Am citat numai câteva nume și mărturisiri de ale învățaților, culmi ale înțelepciunii, care sunt tot atâtea probe pentru dovedirea adevărului existenței lui Dumnezeu. Ele sunt însă nenumărate și în absolută majoritate față de micul și neînsemnatul număr al învățaților necredincioși. Noi nu putem să nu primim mărturia învățaților când e vorba de dovedirea adevărului existenței lui Dumnezeu. Dimpotrivă, suntem datori să-i ascultăm, să ne punem sub autoritatea lor și să primim cuvintele lor ca expresia celor mai serioase și mai grele probe pentru susținerea credinței în Dumnezeu pe care le putem primi dela oameni.

Dar învățații omenirii nu s'au mulțumit numai să-și mărturisească credința în Dumnezeu, dar unii dintre ei au încercat chiar să ne arate cine e sau ce e și prin ce se deosebește Dumnezeu de ființele și lucrurile din lume. Au încercat să pătrundă cu ajutorul luminilor minții în tălăna Dumnezeirii și să ne desvăluie care este esența sau ființa lui Dumnezeu. Astfel, rând pe rând, și-au dat părerile și au spus că Dumnezeu este principiul și cauza creatoare a lumii (Pitagora); ființa cea mai puternică și mai bună, spiritul care aude, vede și cunoaște toate (Xenofane); rațiunea care lucrează în univers (Socrate); ființa și ideea transcendentă a Binelui (Platon); cugetarea conștiință, inteligența absolută, forma simplă și imaterială, motorul nemișcat al lumii (Aristotel); ființa simplă și transcendentă, mai presus de orice ființă și cunoștință (neoplatonicii); ființa pură și perfectă, binele suprem, existența și frumusețea supremă (Augustin); ființa suverană, atotperfectă și atotreală, esența și existența supremă (Anselm); activitatea pură și simplă, primul motor nemișcat, dar mișcător, ființa absolută cu existență personală, înzestrată cu o voință infinită și cu o inteligență perfectă (Toma din Aquino); ființa, sufletul sau substanța lumii (Spinoza); punctul fix, spiritul absolut, ființa rațională, atotputernică, atotbună și atotperfectă, ideea înăscută în om (Descartes); monada supremă, actul pur și absolut (Leibnitz); ființa absolută, atotputernică și atotștiutoare, sfântă și dreaptă (Kant); cauza primară a creațiunii și autorul legilor cosmice (Laplace); cauza primară înzestrată cu spirit inteligent, asemănător spiritului omenesc (Darwin); inteligența creatoare (Lyell); autorul lumii (Kepler); eul absolut și înfinit (Fichte); spiritul înzestrat cu inteligența absolută (Schelling); rațiunea lumii, absolutul (Hegel); absolutul înzestrat

cu o voință irațională (Schopenhauer); spiritul impersonal și inconștient (Hartmann); ființa impersonală devenită personală în om (Strauss); spiritul conștient personal (Lotze); unitatea a tot ce e spiritual (Paulsen); cea mai înaltă energie a voinței personale (Kaftan); voința creatoare a lumii (Wundt); suma tuturor forțelor creatoare (Haeckel); voința de putere (Nietzsche); energia creatoare (Bergson); energia spirituală (Rădulescu-Motru); Tatăl nepătruns (Eminescu); marele anonim, despărțit de lume printr-o frână sau censură transcendentă... Ne oprim aci.

Mulțimea acestor nume și definiții, care s'au dat lui Dumnezeu de către învățații lumii, arată limpede că ființa sau esența lui Dumnezeu nu se poate exprima decât *în parte*. Esența ființei lui Dumnezeu o constituie suma tuturor definițiilor și plenitudinea tuturor perfecțiunilor, adică o taină adâncă, pe care dacă El nu ne-ar fi descoperit-o, noi oamenii, — oricum am fi, mici sau mari — în veci n'am fi putut-o pătrunde.

— „Fiindcă ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este învederat în ei, căci Dumnezeu le-a arătat lor (păgânilor). Pentru că însușirile lui nevăzute, veșnica lui putere și dumnezeire, se văd lămurit dela începutul lumii în fapăturile lui..“ (Sf. Ap. Pavel).

Informațiuni

— PREA CUCERNICUL PĂRINTE C. BURDUCEA, MINISTRUL CULTELOR, a făcut reprezentanților presei următoarele declarații:

„Deși Ministerul Cultelor este în plină reorganizare, după câte s'au abătut asupra lui în decursul regimurilor trecute, totuși, putem arăta un prim lot de realizări, lot ce nu reprezintă decât un început.“

Prin strădanile făcute de mine și prin deplina înțelegere a d-lui Prim Ministru precum și a întregului guvern am reușit să scot dela reforma agrară bunurile mănăstirești ca un respect față de așezămintele religioase.

Mergând mai departe pentru soarta preoților, care din punct de vedere material lasă de dorit, am încercat s'o reabilitez, întocmind un decret lege, ce va fi dat curând publicității, decret în care se va face armonizarea salariilor și a gradațiilor clerului, echivalându-se cu cele ale corpului didactic.

În ceea ce privește celelalte culte, am introdus principiul egalității de tratament pentru toate cultele, așa cum se cere într'un adevărat regim democrat.

În acest sens am înființat seeția religioasă a A. R. L. S.-ului, în cadrul căreia toate cultele să poată conlucra pentru binele și fericirea credincioșilor.

Pentru binele obșteșc am dat o circulară șefilor ultelor pentru a lua toate măsurile în îndrumarea

credincioșilor la muncile agricole, mai ales în cadrul însămânțărilor.

Este dorința întregului guvern, și natural dorința întregii țări ca nici o palmă de pământ să nu rămână neînsămânțată și ținem ca noi clerul să fim primii care să sprijinim opera de refacere a țării.

Tot în legătură cu aceasta le revine clericilor, datorită de a veghia ca împărțirea pământurilor să se facă prin bună înțelegere, și intervenind cu învățătura cea bună acolo unde ar fi nevoie. S'au dat de asemeni dispoziții ca ziua de 1 Mai, ziua muncii, ziua eliberării muncitorimii să fie sărbătorită așa cum se cuvine. Problema de căpetenie care mă preocupă este desfășurarea clerului care se va face nu pe principii de patimă și răzbunare personală, ci pe principiul dreptății, așa cum îl cere Evanghelia“.

= PREOTUL IOAN MARINA din Râmnicul-Vâlcea a fost numit vicar arhieru al Mitropoliei Moldovei și Sucevei. P. C. Sa va fi și locțiitor al I. P. S. Mitropolit Irineu pe toată durata concediului de boală al I. P. S. Sale.

= „D-na ELENA PETRU FRUNZĂ din comuna Tungujei, jud. Vaslui este rugată de soțul său, să-i dea acasă de știre unde se găsește în refugiu cu copiii“.

Aceasta o facem la adresa Sf. Patriarhii Nr. 441-945.

= RECTIFICARE. În comunicatul Ven. Cons. Eparhial Nr. 1012-1945, publicat în numărul nostru anterior, s'a strecurat, în primul alineat al paragrafului de sub litera B, o greșală de tipar pe care o rectificăm: *impozitul unificat ce se aplică pe facturi, pe lângă mpozitul proporțional de 1,70% este de 15 a mie și nu 15 la sută.*

Școala de Duminică

15. Program pentru Duminică 15 Aprilie 1945.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele...
2. *Cântare comună*: Acestea zice Domnul... (70. Cânt. rel. pg. 22).
- 3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 9, 17-32 și Matei 4, 25-5, 12) și *Apostolului zilei* (Evrei 6, 13-20 și Efes. 5, 9-19) cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Fericirile 1-8.
6. *Cetire din V. T.*: David împărat peste Iuda. (II. Imp. 2, 1-17).
7. *Povește morale*: Apărarea lui Iov. (Cartea lui Iov c. 9).
8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântare comună*: Porunca cea cu taină. (70. Cânt. rel. pg. 13.)
10. *Rugăciuni*: Seara și dimineața... (Liturghier pg. 172). A.

Nr. 1057/1945.

Comunicate

Ieromonahul Nichifor Dărămuș dela Mănăstirea Râmețului jud. Alba, a fost pedepsit cu caterisirea din clerul monahal.

Arad, la 26 Martie 1945.

Consiliul Eparhial.

Nr. 1115/1945.

„Comisia Română pentru aplicarea armistițiului, ne face cunoscut că orice date sau relații, de cari Comisia aliată de control are nevoie dela deosebitele autorități, urmează a fi cerute prin intermediul Comisiei române pentru aplicarea armistițiului“.

Arad, la 2 Aprilie 1945.

† ANDREI
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial

Nr. 775/1945.

Concurs

Se publică concurs cu termen de 15 zile, pentru ocuparea posturilor vacante de cântăreți bisericești din parohia de categoria II urbană Arad-Bujac și parohia de categoria IV (rurală) Glogováț ambele din protopopiatul Arad.

V e n i t e :

- a) Salarul dela Stat.
- b) Folosința pământului cantoral.
- c) Stolele legale.

I n d a t o r i r i :

- a) Conlucrarea alături de preot la toate serviciile d.n enorie.
  - b) instruirea corului bisericesc și a elevilor în răspunsurile liturgice unison.
  - c) plata impozitelor după beneficiu.
- Reflectanții să fie absolvenți ai școlii de cântăreți bisericești și să întrunească condițiile cerute de lege dela funcționarii publici.

Cererile, ajustate, cu actele justificative se vor adresa Ven. Consiliu Eparhial, iar concurenții se vor prezenta în respectiva parohie, pentru a fi cunoscuți de enoriași.

Arad, din ședința Cons. Eparhial dela 31 Martie 1945.

† ANDREI
Episcop.

Ic. Stavr. Caius Turicu
consilier referent eparhial